C/2024/6814

29.11.2024.

PREPORUKA VIJEĆA

od 21. listopada 2024.

o ekonomskoj, proračunskoj i strukturnoj politici te politici zapošljavanja Irske

(C/2024/6814)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]) kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(2) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok bi se istodobno povećali uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Irska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i kojom će se stvoriti okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanja i inovacije, obrazovanje i vještine te funkcionalno jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kako bi se odgovorilo na postojeće izazove u području produktivnosti i ojačala dugoročna konkurentnost Unije i njezinih država članica. Komisija je 14. veljače 2024. objavila komunikaciju naslovljenu „Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2024.”. U toj se komunikaciji detaljno opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(4) Komisija je 21. studenoga 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024., čime je označen početak europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2024., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenoga 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem Irska nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Irske za 2024. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 12. travnja 2024. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([5]) („Preporuka o europodručju za 2024.”), a 11. ožujka 2024. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(5) Novi okvir gospodarskog upravljanja Unije stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru, izmijenjenu Uredbu Vijeća (EZ) br. 1467/97 ([6]) o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu Vijeća 2011/85/EU ([7]) o zahtjevima za proračunske okvire država članica. Ciljevi su novog okvira gospodarskog upravljanja promicati dobre i održive javne financije, održiv i uključiv rast i otpornost, što će se postići reformama i ulaganjima, te spriječiti prekomjerne državne deficite. Novi okvir gospodarskog upravljanja također potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan sadržava fiskalne i investicijske obveze te obveze pojedine države članice u pogledu reformi i obuhvaća četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([8]) u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti do najviše tri godine. Komisija je radi potpore izradi tih nacionalnih srednjoročnih fiskalno-strukturnih planova 21. lipnja 2024. objavila smjernice o informacijama koje države članice trebaju dostaviti u svojim nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima i godišnjim izvješćima o napretku. U skladu s člancima 5. i 36. Uredbe (EU) 2024/1263 Komisija je državama članicama dostavila referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju. Države članice moraju do 20. rujna 2024. dostaviti svoje nacionalne srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. U skladu sa svojim nacionalnim

([4]) Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Preporuka Vijeća od 12. travnja 2024. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L 209, 2.8.1997., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Vijeća 2011/85/EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L 306, 23.11.2011., str. 41., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez i. rashoda za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

pravnim okvirima države članice mogu o nacrtima svojih srednjoročnih planova raspraviti sa svojim nacionalnim parlamentima, mogu od neovisnih fiskalnih institucija zatražiti da izdaju mišljenje i mogu provesti savjetovanje sa socijalnim partnerima i drugim nacionalnim dionicima.

(6) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer ti planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Irska je 28. svibnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost, u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 8. rujna 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske ([9]), koja je izmijenjena 8. prosinca 2023. na temelju članka 18. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu ([10]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Irska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.

(8) Irska je 30. travnja 2024. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2024., a 10. svibnja 2024. svoj Program stabilnosti za 2024., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([11]). U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Irske o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(9) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Irsku za 2024. U njemu je ocijenjen napredak Irske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Irske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Irske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(10) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, suficit opće države u Irskoj ostao je stabilan na 1,7 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao s 44,4 % BDP-a krajem 2022. na 43,7 % BDP-a krajem 2023.

(11) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo ([12]) da Irska poduzme djelovanja kojima je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom fiskalne politike ([13]), uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Vijeće je istodobno preporučilo Irskoj da se pripremi za prilagodbu

([9]) ST 11046/21 INIT i ST 11046/21 ADD 1.

([10]) Provedbena odluka Vijeća od 8. prosinca 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Irske (ST 15965/23 INIT i ST 15965/23 ADD 1).

([11]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika (SL L 209, 2.8.1997., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 52.).

([13]) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Irske u 2023., koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 9,2 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Preporučilo je Irskoj i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([14]) bio je u 2023. ekspanzivan, za 0,9 % BDP-a, u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. ekspanzivan učinak od 0,8 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjenje troška ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,1 % BDP-a te povećanje troška pružanja privremene zaštite raseljenim osobama iz Ukrajine za 0,1 % BDP-a. Stoga ekspanzivni učinak neto primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije bio rezultat ciljane hitne potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije i samo je djelomično bio rezultat potpore osobama koje bježe iz Ukrajine. Na ekspanzivni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) utječu i stalno povećanje plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada te veća potrošnja na zdravstvo. Ukupno gledajući, rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije bio u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Rashodi financirani bespovratnom potporom („bespovratna sredstva") iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije u 2023. iznosili su 0,1 % BDP-a. Ulaganja koja financira država u 2023. iznosila su 2,3 % BDP-a, što je povećanje od 0,2 postotna boda u odnosu na 2022. Irska je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Financirala je javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, među ostalim u elektrifikaciju prigradske željeznice i program za osiguravanje digitalne infrastrukture za škole. Ta javna ulaganja djelomično se financiraju sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

(12) U Programu stabilnosti za 2024. u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije predviđa se rast realnog BDP-a od 2,6 % u 2024. i od 3,9 % u 2025. te da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC) iznositi 2,1 % u 2024. i u 2025. Očekuje se da će se suficit opće države smanjiti na 1,6 % BDP-a u 2024. i povećati na 1,7 % BDP-a u 2025. te da će se udio duga opće države u BDP-u smanjiti na 41,5 % do kraja 2024. i na 39,5 % do kraja 2025. Nakon 2025. predviđa se smanjenje suficita opće države na 1,5 % BDP-a u 2026. i povećanje na 1,7 % BDP-a u 2027. Stoga se planira da će saldo opće države tijekom trajanja Programa ostati ispod referentne vrijednosti deficita od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Osim toga, nakon 2025. predviđa se da će se udio duga u BDP-u postupno smanjiti na 37,8 % u 2026. i na 36,7 % u 2027.

(13) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,2 % u 2024. i za 3,6 % u 2025. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 1,9 % u 2024. i 1,8 % u 2025.

(14) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni suficit od 1,3 % BDP-a u 2024. i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u na 42,5 % do kraja 2024. Niži suficiti rezultat su opreznog pristupa u vezi s mogućim postojanim velikim rastom rashoda u 2024. i 2025. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2024. uglavnom je posljedica državnog suficita i bilo bi veće da nije bilo znatne prilagodbe stanja i tokova. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti uglavnom neutralan (- 0,1 % BDP-a).

(15) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnim sredstvima iz Mehanizma financirati rashodi u iznosu manjem od 0,1 % BDP-a, slično kao u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo ili dug opće države Irske.

(16) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo ([15]) da Irska u 2024. održi dobru fiskalnu poziciju. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi nacrta proračunskih planova za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024., predviđa se da će

([14]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna Unije. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije.

([15]) Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Irske za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Irske za 2023. (SL C 312, 1.9.2023., str. 58.).

strukturni saldo Irske iznositi 1,8 % BDP-a u 2024., u odnosu na 1,0 % u 2023., što je više od njezina srednjoročnog proračunskog cilja za strukturni saldo od - 0,5 % BDP-a. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(17) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Irska poduzme djelovanja kojima je cilj u 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi. Vijeće je dodatno preporučilo da Irska, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigura da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. neto proračunski trošak ([16]) hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 0,4 % BDP-a, a predviđa se da će u 2024. iznositi 0,1 % te 0,0 % u 2025. Hitne mjere energetske potpore postupno su ukinute u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća.

(18) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Irska očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati s 2,3 % BDP-a u 2023. na 2,5 % BDP-a u 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova Unije, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma, ostati stabilni na 0,1 % BDP-a u 2024.

(19) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni suficit od 1,2 % BDP-a u 2025. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2025. smanjiti na 41,3 %. Smanjenje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica državnog suficita i bilo bi veće da nije bilo znatne prilagodbe stanja i tokova.

(20) Prisutne su zabrinutosti u vezi s utjecajem troškovne učinkovitosti zdravstvenog sustava na fiskalnu održivost. Irska je jedina zemlja u Uniji bez univerzalne primarne zdravstvene zaštite i to stvara veći pritisak na bolnice. Očekuje se da će starenje stanovništva stvoriti pritisak na zdravstveni sustav: predviđa se da će ono u Irskoj do 2070. uzrokovati povećanje javnih rashoda za zdravstvo, iskazanih kao postotak BDP-a, od 1,5 postotnih bodova, što je znatno iznad predviđenog povećanja od 0,4 postotna boda za Uniju.

(21) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će te reforme i ulaganja pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku brz nastavak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Irske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Irska nastavi provoditi reforme i da ubrza ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove i istodobno osigurati snažan administrativni kapacitet. To uključuje pravodobno podnošenje budućih zahtjeva za plaćanje. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(22) U okviru preispitivanja programâ kohezijske politike sredinom programskog razdoblja, u skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ([17]), Irska mora do ožujka 2025. preispitati svaki program koji prima potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), Kohezijskog fonda i Fonda za pravednu tranziciju (FPT), uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024., kao i svoj nacionalni energetski i klimatski plan. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava Unije uključenih u svaki od tih programa. Irska je ostvarila napredak u provedbi programâ kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi. U Irskoj i dalje postoje velike gospodarske i socijalne razlike između metropolskih i drugih područja, posebno u Sjevernoj i zapadnoj regiji. Postoje znatne slabosti u integraciji na tržište rada skupina u nepovoljnom položaju,

([16]) Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode te, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

([17]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

koje se suočavaju s nerazmjerno visokim rizikom od siromaštva i socijalnom isključenošću. Prioriteti dogovoreni u programima i dalje relevantni, no važno je ubrzati njihovu provedbu. Cilj jačanja inovacijskih ekosustava na regionalnoj razini, koji uključuje nastojanje da se smanji inovacijski jaz između Sjeverne i zapadne regije i drugih dviju regija, i dalje je relevantan. I dalje je važno olakšati pristup socijalnim uslugama i razviti ciljane mjere za stjecanje vještina za skupine u najnepovoljnijem položaju kako bi se odgovorilo na problem manjka radne snage, siromaštva i socijalne isključenosti. Irska bi mogla iskoristiti Platformu za strateške tehnologije za Europu, uspostavljenu Uredbom (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća ([18]), za poticanje ulaganja u digitalizaciju i digitalnu transformaciju malih i srednjih poduzeća te istraživanje tehnologija čiste energije u skladu sa strategijom pametne specijalizacije, „Vizijom strategije za industriju Irske 4.0 za razdoblje 2020. – 2025." i uspostavom inicijative *Future Manufacturing Ireland*.

(23) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, Irska se suočava s nekoliko izazova koji se odnose na opskrbu pitkom vodom i pročišćavanje otpadnih voda te sustav gospodarenja otpadom. Osim toga, i dalje su prisutni izazovi koji se odnose na elektroenergetski sustav, energetsku infrastrukturu i tehnologije pametnih mreža te energetsku učinkovitost.

(24) U sektoru vode i otpadnih voda i dalje postoje znatni nedostaci koji utječu na kvalitetu vode. Te nedostatke pogoršavaju trajno visoke stope gubitka vode u vodoopskrbnom sustavu. Irska postiže slabe rezultate u pogledu standarda utvrđenih u Direktivi Vijeća 91/27/EEZ ([19]) jer se znatna količina komunalnih otpadnih voda još ne pročišćava ili ne prikuplja, uglavnom zbog zastarjele infrastrukture. Znatan udio irskog stanovništva i dalje je bez pristupa barem sekundarnom pročišćavanju otpadnih voda. Zahvaćanje vode i promjene vodnih tijela nedovoljno se kontroliraju jer ne postoji odgovarajući pravni okvir. Nepostojanje odgovarajuće infrastrukture za opskrbu pitkom vodom i prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda može ograničiti izgradnju stambenih ili industrijskih objekata u određenim područjima, što utječe na konkurentnost.

(25) Energetski sustav Irske u 2023. još je pokazivao znakove slabosti, a maloprodajne cijene električne energije i dalje su bile više od prosjeka Unije. U drugoj polovini 2023. Irska je imala najviše cijene električne energije za potrošače iz kategorije kućanstava u Uniji i te su cijene i dalje visoke. Irska je utvrdila ambiciozne ciljeve za udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i počela je s uvođenjem dodatnih obnovljivih izvora energije, što će opteretiti elektroenergetski sustav zbog većeg opsega promjenjive proizvodnje. Potrebno je izgraditi dodatni kapacitet mreže za prijenos i distribuciju, među ostalim za nove prekogranične projekte. Nedovoljan kapacitet mreže utječe i na konkurentnost, posebno kad je riječ o privlačenju i zadržavanju poduzeća. Ograničenja kapaciteta uzrokuju i veće troškove proizvodnje, što može odvratiti poduzeća. Kako bi se irskom energetskom sustavu omogućilo učinkovito funkcioniranje s visokim udjelom električne energije iz obnovljivih izvora, nacionalno regulatorno tijelo zaduženo je za izradu plana za fleksibilnost potražnje. Fleksibilnost potražnje i znatna modernizacija infrastrukture za prijenos, distribuciju i skladištenje bit će ključni ako Irska želi ostvariti cilj od 80 % električne energije iz obnovljivih izvora koji je utvrđen u njezinu Akcijskom planu za klimu, smanjiti ograničenje postojeće proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i integrirati planiranu proizvodnju energije vjetra na moru od 5 GW do 2030. Potrebne su daljnje mjere za promicanje fleksibilnosti potražnje i sudjelovanja potrošača u distribuiranim energetskim resursima kako bi se omogućilo osnaživanje potrošača i istodobno povećala fleksibilnost energetskog sustava. To uključuje sudjelovanje potrošača u uslugama uravnoteženja i fleksibilnosti.

(26) Unatoč napretku u provedbi inicijativa za povećanje energetske učinkovitosti i dalje su potrebne dodatne mjere za smanjenje potrošnje energije i dekarbonizaciju fonda zgrada, što se posebno odnosi na energetsku modernizaciju stambenih objekata, energetsku obnovu zgrada i ubrzani prelazak na grijanje iz obnovljivih izvora. Irska još nije uspjela ograničiti potrošnju energije, za koju se prema irskom izvješću o nacionalnim energetskim predviđanjima očekuje da će se povećavati do 2030. i premašiti gornje granice emisija utvrđene za sektor izgrađenog okoliša. Iako je stvarni opseg dubinske energetske obnove zgrada i dalje ograničen, Irska je počela provoditi ambiciozne ciljeve iz svojeg Akcijskog plana za klimu. Iz državnog proračuna za 2024. za energetsku učinkovitost zgrada izdvojeno je više od 400 milijuna EUR. Provedbom sveobuhvatnih programa uštede energije za javni sektor mogla bi se povećati energetska učinkovitost fonda javnih zgrada. Dodatni su napori potrebni i na rješavanju pitanja potrošnje energije

([18]) Uredba (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. veljače 2024. o uspostavi Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP) i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ i uredaba (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/241 (SL L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

([19]) Direktiva Vijeća 91/271/EEZ od 21. svibnja 1991. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L 135, 30.5.1991., str. 40., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

u prometu i industriji daljnjom elektrifikacijom prigradske željeznice i mjerama poticaja za sustave praćenja i kontrole energije.

(27) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2024. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o europodručju za 2024. Kada je riječ o Irskoj, preporukama br. 1., 2., 3. i 4. doprinosi se provedbi prve, druge i četvrte preporuke iz Preporuke o europodručju za 2024.,

PREPORUČUJE da Irska u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Odgovoriti na očekivano povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva povećanjem troškovne učinkovitosti zdravstvenog sustava.
2. Odgovoriti na relevantne izazove kako bi se omogućila kontinuirana, brza i djelotvorna provedba plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU nakon njegova donošenja, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U kontekstu preispitivanja tih programa sredinom programskog razdoblja zadržati usmjerenost na dogovorene prioritete i razmotriti mogućnosti koje inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu pruža za povećanje konkurentnosti.
3. Povećati ulaganja u infrastrukturu za pitku vodu i otpadne vode kako bi se poboljšala kvaliteta vode i smanjili gubici.
4. Pojačati napore na povećanju fleksibilnosti elektroenergetskog sustava te modernizirati i proširiti kapacitet mreže. Izraditi i provesti strategiju za promicanje upravljanja potrošnjom te pojednostavniti planiranje i izdavanje dozvola za objekte za skladištenje električne energije i mrežne priključke. Pojačati napore na povećanju energetske učinkovitosti u privatnim zgradama kako bi se smanjili računi za energiju i troškovi energetskog sustava.

Sastavljeno u Luxembourgu 21. listopada 2024.

Za Vijeće

Predsjednik

NAGY I.